CZU: 339.56.055:338.53:657.47 **https://doi.org/10.59295/sum11(7)2026_07**

ABORDĂRI METODOLOGICE PENTRU ANALIZA IMPACTULUI PREȚURILOR DE TRANSFER ASUPRA PROFITURILOR COMPANIILOR MULTINAȚIONALE ȘI VENITURILOR FISCALE

Irina GALIȚAN,
Universitatea de Stat din Moldova

Cercetarea analizează abordările metodologice utilizate în studiul prețurilor de transfer și al mutării profiturilor, din perspectiva companiilor multinaționale și a autorităților fiscale, în vederea fundamentării unui cadru metodologic aplicabil Republicii Moldova. Metodologia aplicată se bazează pe analiza critică și comparativă a literaturii de specialitate, incluzând modele econometrice pe date panel, analize statistice, utilizarea datelor country-by-country reporting și modele de simulare fiscală. Rezultatele evidențiază caracterul complementar, dar tensionat, al celor două perspective și limitele aplicării directe a metodelor dezvoltate pentru economii avansate. Originalitatea cercetării constă în corelarea instrumentarului metodologic cu prevederile Codului fiscal al Republicii Moldova și ale Ordinului nr. 9/2024, conturând premisele unui cadru analitic adaptat contextului național.

Cuvinte-cheie: *prețuri de transfer; mutarea profiturilor; metodologie; erodare fiscală, analiză econometrică; Republica Moldova.*

METHODOLOGICAL APPROACHES TO ANALYSING THE IMPACT OF TRANSFER PRICING ON MULTINATIONAL COMPANIES' PROFITS AND TAX REVENUES

The research examines the methodological approaches used in the study of transfer pricing and profit shifting from the perspectives of multinational enterprises and tax authorities, with the aim of substantiating a methodological framework applicable to the Republic of Moldova. The methodology is based on a critical and comparative analysis of the relevant literature, encompassing econometric panel-data models, statistical analyses, the use of country-by-country reporting data, and tax simulation models. The findings highlight the complementary yet tension-filled nature of the two perspectives, as well as the limitations of directly applying methods developed for advanced economies. The originality of the research lies in linking the methodological toolkit to the provisions of the Tax Code of the Republic of Moldova and Order No. 9/2024, thereby outlining the foundations for an analytical framework tailored to the national context.

Keywords: *transfer pricing; profit shifting; methodology, tax base erosion; econometric analysis; Republic of Moldova.*

Introducere

În contextul economiei globalizate și al creșterii complexității tranzacțiilor între entități afiliate, prețurile de transfer au devenit un instrument esențial al managementului financiar al companiilor multinaționale. Utilizarea acestora influențează direct redistribuirea profiturilor între jurisdicții fiscale diferite, permițând, în anumite condiții, optimizarea fiscală la nivel de grup.

Conform unui studiu realizat de Ernst & Young, încă din anul 2007 [9], peste 74% dintre respondenții din cadrul companiilor-mamă și 4/5 din respondenții companiilor-fiice considerau că prețurile de transfer vor reprezenta, pe termen scurt, cea mai importantă componentă a planificării fiscale. Această tendință s-a intensificat în ultimele decenii, pe fondul expansiunii grupurilor transnaționale și al diversificării mecanismelor de optimizare fiscală. Pe de altă parte, din perspectiva statului, interesul fundamental este reprezentat de asigurarea unei colectări fiscale echitabile și eficiente, ceea ce impune dezvoltarea unui cadru normativ robust în domeniul tranzacțiilor între persoane afiliate. Lipsa unui mecanism eficient de control asupra acestor tranzacții poate conduce la eroziunea bazei impozabile și la diminuarea veniturilor bugetare.

În Republica Moldova, reglementarea prețurilor de transfer este relativ recentă și încă în proces de consolidare, în condițiile în care economia națională devine din ce în ce mai integrată în fluxurile comerciale

internaționale. În același timp, angajamentele asumate de Republica Moldova privind armonizarea cadrului fiscal legal cu cel european, a condus la încheierea unui Memorandum de înțelegere dintre Republica Moldova și OECD privind modernizarea economiei RM, atragerea investițiilor și accelerarea procesului de aderare la UE [18]. Planul de acțiuni agreat de OECD (Anexa 1 la Programul național de atragere a investițiilor și de promovare a exporturilor pentru perioada 2024-2028, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.479/2024) prevede și acțiuni cu referire la problematica prețurilor de transfer [22]. Implementarea acestui concept în Republica Moldova începe cu 1 ianuarie 2024, ca urmare a completărilor aduse la Codul fiscal – introducerea capitolul 1: Reguli speciale privind determinarea prețurilor de transfer conform principiului lungimii brațului [21].

În pofida unor progrese legislative, provocările de ordin practic și instituțional persistă, iar cercetările autohtone în domeniu sunt limitate. De asemenea, lipsesc analize empirice care să evalueze în ce măsură prețurile de transfer afectează conformitatea fiscală și veniturile statului.

În contextul celor enunțate, a fost formulat *scopul* cercetării, care constă în analiza și sistematizarea abordărilor metodologice utilizate în studiul prețurilor de transfer și al mutării profiturilor, din perspectiva companiilor multinaționale și a autorităților fiscale, în vederea fundamentării unui cadru metodologic aplicabil Republicii Moldova**,** corelat cu prevederile Codului fiscal și cu Ordinul nr. 9/2024 privind determinarea prețurilor de transfer [21]. Cercetarea urmărește să evidențieze modul în care instrumentele de modelare economică, analiza econometrică și indicatorii statistici pot fi utilizați pentru evaluarea impactului prețurilor de transfer asupra profitabilității companiilor și asupra veniturilor bugetare, contribuind astfel la clarificarea aplicării principiului valorii de piață și la consolidarea mecanismelor de conformare și control fiscal.

Metode şi materiale aplicate

Prețul de transfer reprezintă un concept de bază al fiscalității internaționale și al guvernanței corporative, fiind definit, în accepțiunea generală, ca prețul aplicat într-o tranzacție între persoane juridice afiliate, adică prețurile bunurilor și serviciilor care sunt schimbate între companii aflate sub control comun. Aceste prețuri nu sunt determinate în mod natural de piață, ci sunt stabilite prin decizii interne ale entităților din cadrul unui grup de companii, de obicei de către compania-mamă. În consecință, prețurile de transfer pot coincide cu prețurile de piață („echitabile”, „corecte”) sau pot diferi de acestea, în funcție de politica internă și obiectivele grupului. Trebuie de menționat că în legislația Republicii Moldova prețul de transfer este considerat „condițiile, regulile, metodele stabilite sau impuse de formarea prețurilor în relațiile comerciale sau financiare între două persoane afiliate care diferă de cele care ar fi existat între persoane independente” [5]. Tot în această categorie se înscrie și definiția de „p*reț determinat conform principiului lungimii brațului*”, care este „prețul care ar fi fost plătit de o persoană independentă unei alte persoane independente în același moment și în același loc, pentru același bun sau serviciu ori pentru unul similar, în condiții de concurență loială” [5].

Coincidența cu prețurile de piață indică respectarea *principiului valorii de piață* (denumit și „*principiul lungimii brațului*” – *arm's length principle*), în timp ce abaterile semnificative pot sugera manipularea prețurilor de transfer [26]. Potrivit acestui principiu recunoscut la nivel internațional, prețul de transfer ar trebui să reflecte prețul pe care două părți independente l-ar fi negociat într-o tranzacție similară, în condiții comparabile de piață. Principiul valorii de piață sau al lungimii brațului este intens criticat, fiind considerat un factor major care favorizează evitarea impozitării [25]. Acest subiect este abordat în diferite studii prin prisma conceptului „erodarea bazei impozabile și transferul profiturilor (Base Erosion and Profit Shifting – BEPS) și se referă la evitarea impozitului pe profit la nivel internațional de către companii, respectiv la exploatarea lacunelor fiscale și a diferențelor dintre sistemele de impozitare ale diferitelor state. Problema BEPS generată de corporațiile/companiile multinaționale a fost analizată din perspective diverse, având în vedere impactul său multiplu asupra principalilor actori economici. Unele studii evidențiază impactul pozitiv asupra companiilor, prin economiile realizate la nivelul impozitelor pe profit [13], în timp ce altele subliniază impactul negativ asupra bugetelor, prin diminuarea veniturilor fiscale [16].

Literatura economică și fiscală contemporană privind prețurile de transfer și mutarea profiturilor (profit shifting) a cunoscut o dezvoltare semnificativă în ultimele două decenii, pe fondul intensificării proceselor de globalizare, al creșterii rolului corporațiilor multinaționale și al diversificării strategiilor de

planificare fiscală internațională. Opiniile privind prețurile de transfer și mutarea profiturilor se structurează, în mod predominant, în jurul a *două direcții majore de analiză*, reflectând interesele divergente ale principalilor actori implicați.

Prima direcție abordează fenomenul din perspectiva companiilor multinaționale, pentru care prețurile de transfer reprezintă un instrument strategic de maximizare a profitului corporativ global. Autorii care se înscriu în această abordare analizează stimulentele economice generate de diferențele dintre regimurile fiscale naționale și modul în care firmele își ajustează politicile de prețuri de transfer, structura tranzacțiilor intra-grup sau localizarea profiturilor pentru a minimiza povara fiscală totală. Accentul este pus pe comportamentul rațional al firmelor, pe optimizarea fiscală legală și pe identificarea canalelor prin care impozitarea influențează deciziile de investiții, localizarea activităților și raportarea profiturilor.

Cea de-*a doua direcție* de cercetare analizează prețurile de transfer din perspectiva autorităților fiscale, concentrându-se asupra erodării bazei impozabile și a pierderilor de venituri bugetare generate de mutarea profiturilor. În acest cadru, cercetările urmăresc să cuantifice impactul fiscal al practicilor de transfer pricing, să evalueze eficiența reglementărilor existente și să identifice mecanismele prin care statul poate limita comportamentele de evitare fiscală. O dimensiune importantă a acestei abordări o constituie analiza echilibrului dintre combaterea erodării bazei fiscale și maximizarea veniturilor bugetare, având în vedere constrângerile administrative, riscul de dublă impunere și necesitatea menținerii unui climat investițional competitiv.

Împreună, aceste două direcții evidențiază tensiunea structurală dintre obiectivele de maximizare a profitului ale companiilor multinaționale și obiectivele de echitate și sustenabilitate fiscală ale statului, justificând necesitatea unor abordări metodologice riguroase care să permită analiza simultană a comportamentului firmelor și a efectelor asupra veniturilor publice.

Rezultate și discuții

Prima direcție majoră a literaturii se concentrează asupra comportamentului strategic al companiilor multinaționale în stabilirea prețurilor de transfer, tratând aceste mecanisme ca instrumente de optimizare fiscală și de maximizare a profitului global al grupului. Studiile din această categorie pornesc de la ipoteza comportamentului rațional al firmelor, conform căreia deciziile privind localizarea profiturilor, structura tranzacțiilor intra-grup și nivelul prețurilor de transfer sunt influențate semnificativ de diferențele dintre regimurile fiscale naționale.

Cercetările anterioare privind impactul evitării impozitării asupra performanței companiilor s-au concentrat în principal asupra companiilor din Statele Unite [10], asupra filialelor externe ale companiilor americane [11], asupra companiilor europene [12], asupra companiilor germane sau asupra companiilor din anumite țări selectate, precum Spania [13]. În schimb, în țările baltice, caracterizate ca economii mici și deschise, cu niveluri relativ scăzute de impozitare, care atrag investiții străine sub forma filialelor unor corporații multinaționale, studiile privind impactul măsurilor de evitare a impozitării asupra performanței companiilor sunt foarte limitate [14].

Necătând la faptul că în țările occidentale, subiectul prețurilor de transfer a început să fie studiat pe scară largă începând cu anii 1970, odată cu creșterea rapidă a corporațiilor internaționale, în Republica Moldova, literatura științifică privind această temă este mult mai restrânsă și a început să se contureze abia în ultimii 2 ani, odată cu adoptarea legislației naționale specifice și cu alinierea la recomandările OCDE. Cercetarea literaturii de specialitate autohtone a permis să constatăm că există foarte puține studii empirice care să abordeze aplicarea și impactul prețurilor de transfer în contextul Republicii Moldova. Anatol Melega în teza de doctorat a analizat modul în care riscurile geopolitice și divergențele în aplicarea IFRS influențează politicile și practicile de prețuri de transfer în cadrul grupurilor multinaționale, evidențiind rolul documentației de prețuri de transfer ca instrument de conformare și evaluare a legalității tranzacțiilor intragrup. Contribuția originală a cercetării realizate de A. Melega constă în dezvoltarea unui indice și a unei matrici de predictibilitate a prețurilor de transfer, utilizate pentru evaluarea riscurilor, creșterea transparenței fiscale și susținerea deciziilor strategice în economii cu niveluri diferite de dezvoltare [16].

Cercetarea M-L Sorici (Zlati), de asemenea aduce contribuții originale prin fundamentarea unor modele econometrice și teoretice care integrează prețurile de transfer în politicile contabile ca instrument de moni-

torizare a riscurilor, corectare a erorilor contabile și creștere a stabilității financiare a entităților. Rezultatele obținute demonstrează că flexibilizarea adaptativă a Dosarului prețurilor de transfer și integrarea acestuia în pachetul de politici contabile îmbunătățesc calitatea raportării financiare, eficiența deciziilor manageriale și capacitatea de prevenire a riscurilor de fraudă și eroare asociate tranzacțiilor cu părți afiliate [28].

Un subiect de o actualitate înaltă, care ridică multiple semne de întrebare pentru practicieni atât la nivel international, cât și national, este aplicarea principiului lungimii brațului la determinarea prețurilor de transfer. Cercetători de la Universitatea de Stat din Moldova analizează provocările metodologice și implicațiile practice ale aplicării noilor reglementări privind prețurile de transfer în Republica Moldova, cu accent pe utilizarea indicatorilor statistici prevăzuți de Ordinul nr. 9/2024 în cadrul principiului lungimii brațului. Studiul evidențiază necesitatea clarificării și dezvoltării unui cadru normativ secundar coerent și oferă recomandări metodologice pentru aplicarea uniformă și corectă a cuartilelor și a valorii mediane în determinarea prețurilor de transfer [6].

În același timp, până în prezent, nu au fost identificate evaluări cantitative ale pierderilor bugetare cauzate de prețurile de transfer în sectoare economice specifice din Republica Moldova.

O parte semnificativă a cercetărilor recente utilizează modele econometrice de tip panel, aplicate pe seturi extinse de date la nivel de firmă sau filială (firm-year data), pentru a estima sensibilitatea profiturilor raportate la diferențialele de impozitare. De exemplu, Delis et al. folosesc un eșantion global de companii multinaționale extras din baza de date ORBIS, acoperind perioada 2009–2020, și aplică metode de regresie cu efecte fixe, combinate cu estimări neparametrice, pentru a surprinde variațiile neliniare ale profit shifting-ului în timp și între jurisdicții. Rezultatele lor confirmă existența unei relații robuste între diferențele de impozitare și nivelul profiturilor raportate, sugerând că firmele reacționează nu doar la nivelul absolut al taxelor, ci și la structura acestora [7]. În mod similar, Rachidi, analizând cazul unei economii emergente, utilizează un cadru de regresie POLS aplicat pe date panel ale filialelor multinaționale, pentru perioada 2014–2023, și demonstrează că diferențialele de impozitare influențează semnificativ profitabilitatea raportată, constituind o dovadă indirectă a transferului profiturilor prin prețuri de transfer. Astfel de studii contribuie la extinderea literaturii dincolo de economiile dezvoltate, evidențiind faptul că mecanismele de profit shifting sunt relevante și în statele cu capacitate administrativă mai redusă [23].

O direcție complementară din această categorie este reprezentată de studiile care investighează canalele concrete ale mutării profiturilor. Ramirez et al. disting între transferul profiturilor prin bunuri, servicii, active intangibile și structuri de finanțare intra-grup, utilizând regresii multivariate și decompoziții structurale. Rezultatele arată că manipularea prețurilor de transfer în comerțul cu bunuri rămâne un canal dominant, dar că serviciile și activele intangibile câștigă importanță, mai ales în economiile avansate, unde comparabilitatea tranzacțiilor este mai dificil de demonstrat [24].

Un alt aspect metodologic discutat frecvent vizează măsurarea profitului utilizat în analizele econometrice. Aliprandi et al. arată că utilizarea profiturilor contabile, în locul celor fiscale, poate conduce la subestimarea sau supraestimarea fenomenului de profit shifting. Autorii compară indicatori precum profitul contabil, venitul impozabil și diferențele book-tax, demonstrând că alegerea proxy-ului influențează semnificativ rezultatele empirice [1].

În ansamblu, literatura orientată spre perspectiva companiilor utilizează preponderent metode econometrice avansate, bazate pe date panel microeconomice, regresii cu efecte fixe, estimări neliniare și, mai recent, tehnici de decompoziție și analiză a canalelor. Scopul central al acestor studii este de a înțelege modul în care firmele răspund stimulentelor fiscale și își ajustează strategiile pentru a maximiza profitul global, în condițiile constrângerilor legale și ale riscului de control fiscal.

Cea de-a doua direcție majoră a literaturii abordează prețurile de transfer și mutarea profiturilor din perspectiva autorităților fiscale, având ca obiectiv principal evaluarea pierderilor de venituri bugetare și eficiența instrumentelor de politică fiscală destinate combaterii fenomenului BEPS. Această direcție este puternic influențată de inițiativele internaționale recente, precum proiectul BEPS al OCDE și introducerea impozitului minim global (Pillar Two) [19].

Un progres metodologic important în această literatură îl reprezintă utilizarea datelor country-by-country reporting (CbCR). Garcia-Bernardo și Janský folosesc date CbCR la nivel global pentru a estima distribuția

profiturilor multinaționalelor și pentru a cuantifica pierderile de venituri fiscale cauzate de profit shifting. Analiza lor se bazează pe modele econometrice neliniare, care captează relația dintre profiturile raportate și ratele efective de impozitare, și arată că economiile mici și cele în curs de dezvoltare sunt disproporționat afectate de erodarea bazei fiscale [10]. Bratta et al. aplică regresii neliniare pe date CbCR pentru a evidenția răspunsul profiturilor la diferențialele de taxare și pentru a estima potențialul de recuperare a veniturilor fiscale prin măsuri de reglementare mai stricte. Aceste studii combină analiza statistică cu simulări, oferind autorităților un instrument util pentru evaluarea impactului politicilor fiscale [2].

O problemă metodologică importantă este reprezentată de estimările pierderilor de venituri fiscale la nivel regional, în special în Uniunea Europeană. Nerudová utilizează regresii cu variabile instrumentale pentru a corecta problemele de endogenitate și estimează pierderile de venituri fiscale asociate profit shifting-ului, evidențiind diferențe semnificative între statele membre. Astfel de abordări permit o evaluare mai riguroasă a impactului economic al prețurilor de transfer asupra bugetelor publice [17].

Introducerea impozitului minim global a generat, la rândul său, o literatură emergentă bazată pe modele de simulare. F.Hugger și L.Brun et al. utilizează date agregate și microeconomice pentru a estima efectele Pillar Two asupra veniturilor bugetare și asupra comportamentului firmelor. Aceste studii nu se limitează la econometrie clasică, ci combină modelarea economică cu analize de scenarii și ipoteze instituționale [12].

Pe lângă abordările cantitative, literatura din perspectiva autorităților include și studii aplicative privind capacitatea administrativă și managementul riscului fiscal [22]. Instrumente precum cele propuse de OECD [20], ONU pentru țările în curs de dezvoltare [29] sau cadrele de control al conformării analizate de diverși autori se bazează pe modele operaționale și procedurale, mai degrabă decât pe econometrie strictă, dar sunt esențiale pentru transpunerea rezultatelor teoretice în practică administrativă.

Pentru a evidenția diferențele metodologice dintre cele două direcții majore de cercetare și pentru a oferi o imagine clară asupra instrumentarului analitic utilizat în literatura de specialitate, tabelul de mai jos prezintă o sinteză a metodelor de analiză aplicate, a tipurilor de date utilizate și a autorilor reprezentativi care au recurs la aceste instrumente analitice.

Tabel – Sinteza metodelor de cercetare utilizate în analiza prețurilor de transfer

Metode de cercetare aplicate	Tipul datelor utilizate	Autori care au aplicat aceste metode	Descriere sintetică a metodei
Perspectiva companiilor multinaționale **Obiectiv principal**: Maximizarea profitului corporativ global și identificarea canalelor de profit shifting			
Modelare econometrică pe date panel (regresii cu efecte fixe / aleatorii)	Date microeconomice firm-year, panel multi-țară (ex. ORBIS)	Hines & Rice (1994); Huizinga et al. (2008); Lohse & Riedel (2013); Delis et al. (2024); Rachidi (2025)	Estimează sensibilitatea profiturilor raportate (EBT/EBIT) la diferențialele de impozitare, controlând heterogenitatea neobservabilă între firme și în timp.
Estimări neliniare / neparametrice	Date panel extinse	Delis et al. (2024); Bratta et al. (2024)	Captează relații neliniare dintre profituri și ratele de impozitare, evidențiind reacții diferențiate ale firmelor la stimulente fiscale.
Regresii multivariate și decompoziții structurale	Date micro, defalcate pe tipuri de tranzacții	Ramirez et al. (2025); Loretz & Mokkas (2015)	Analizează canalele specifice de mutare a profiturilor (bunuri, servicii, intangibile, finanțare intragrup).
Analiza diferențelor book–tax (BTD)	Date contabile și fiscale	Desai et al. (2004); Aliprandi et al. (2025); Kundelis & Legenzova (2019)	Măsoară discrepanțele dintre profitul contabil și venitul impozabil, ca indicator indirect al optimizării fiscale și al manipulării prețurilor de transfer.

Analiza comparativă internațională	Date panel multi-țară	Dischinger & Riedel (2011); Johannesen et al. (2016); de Mooij & Liu (2020)	Compară comportamentul firmelor în funcție de regimurile fiscale naționale și de nivelul de dezvoltare economică.
Perspectiva autorităților fiscale **Obiectiv principal**: Limitarea erodării bazei impozabile și maximizarea veniturilor bugetare			
Analiză econometrică pe date CbCR	Date country-by-country reporting (agregate și micro)	Garcia-Bernardo & Janský (2024); Bratta et al. (2024); OECD (2024)	Estimează distribuția profiturilor între jurisdicții și cuantifică pierderile de venituri fiscale cauzate de profit shifting.
Regresii neliniare și cu variabile instrumentale (IV)	Date agregate și panel	Nerudová (2023); Huizinga & Laeven (2008)	Corectează problemele de endogenitate și evaluează impactul diferențialelor de impozitare asupra profiturilor și veniturilor fiscale.
Modele de simulare și microsimulare fiscală	Date agregate + micro	OECD (2024); European Commission – JRC (2024)	Evaluează efectele potențiale ale modificărilor legislative (ex. Pillar Two, ajustări de prețuri de transfer) asupra veniturilor bugetare.
Analiza contrafactuală	Date istorice și ipotetice	Clausing (2016); Cobham & Janský (2019)	Compară scenarii alternative de politică fiscală pentru a estima impactul măsurilor anti-BEPS.
Modele de evaluare a riscului fiscal (risk assessment)	Date administrative, dosare de prețuri de transfer	United Nations (2024); OECD (2017, 2022)	Construiește indicatori și scoruri de risc pentru selecția contribuabililor la control și prioritizarea resurselor administrative.
Analiză instituțională și procedurală	Date calitative, reglementări	Eden (2012); ONU (2024); Nerudová (2023)	Evaluează capacitatea administrativă, eficiența documentației de prețuri de transfer și coerența cadrului normativ.

Elaborat de autor în baza sintezei literaturii de specialitate

Analiza literaturii recente arată că cele două direcții de cercetare sunt complementare. În timp ce studiile orientate spre companii se concentrează pe maximizarea profitului și utilizează predominant modele econometrice microeconomice, literatura orientată spre autorități combină modelarea econometrică, analiza statistică și modelarea matematică, inclusiv teoria jocurilor pentru a evalua pierderile bugetare și eficiența politicilor fiscale. Împreună, aceste direcții oferă o imagine complexă a fenomenului prețurilor de transfer, evidențiind tensiunea structurală dintre obiectivele de eficiență ale firmelor și cele de echitate și sustenabilitate fiscală ale statului.

Concluzii

1. Analiza literaturii de specialitate evidențiază faptul că cercetările privind prețurile de transfer și mutarea profiturilor sunt dominate de două direcții complementare, dar tensionate: perspectiva companiilor multinaționale, orientată spre maximizarea profitului corporativ prin optimizare fiscală, și perspectiva autorităților fiscale, axată pe limitarea erodării bazei impozabile și protejarea veniturilor bugetare. Această dualitate explică diversitatea abordărilor teoretice și empirice și justifică necesitatea unor cadre metodologice capabile să surprindă simultan comportamentul firmelor și impactul fiscal agregat.

2. Literatura recentă demonstrează o evoluție semnificativă a instrumentarului metodologic utilizat în

analiza prețurilor de transfer, de la modele econometrice panel clasice către abordări mai sofisticate, care includ estimări neliniare, utilizarea datelor country-by-country reporting, simulări contrafactuale și modele de risc fiscal. Totuși, majoritatea acestor metode au fost dezvoltate și testate în economii avansate, ceea ce limitează aplicabilitatea lor directă în economii emergente sau de dimensiuni reduse, precum Republica Moldova.

3. În contextul Republicii Moldova, rezultatele revizuirii literaturii subliniază existența unui deficit de cercetări empirice adaptate specificului cadrului normativ național, în special în raport cu prevederile Codului fiscal și ale Ordinului nr. 9/2024 privind prețurile de transfer. Acest fapt confirmă necesitatborării unui cadru metodologic propriu, care să integreze principiul valorii de piață cu instrumente econometrice și statistice adecvate realităților economice locale, contribuind atât la creșterea conformării fiscale, cât și la consolidarea capacității administrative a autorităților fiscale.

Având în vedere limitărilor identificate în literatura de specialitate evoluțiile recente ale cadrului normativ național privind prețurile de transfer, cercetările viitoare ar trebui să se concentreze asupra elaborării și rafinării unui cadru metodologic aplicat, adaptat specificului economiei naționale și capacității administrative existente.

O primă direcție de cercetare vizează operaționalizarea principiului valorii de piață (arm's length) prevăzut de Codul fiscal și detaliat prin Ordinul nr. 9/2024, prin dezvoltarea unor modele econometrice aplicabile pe datele raportate de contribuabilii din Republica Moldova. Astfel de studii ar putea utiliza date de tip panel la nivel de firmă, provenite din situațiile financiare și din dosarele prețurilor de transfer, pentru a testa în mod empiric relația dintre diferențialele de impozitare, nivelul prețurilor de transfer și profitabilitatea raportată, oferind autorităților fiscale instrumente cantitative de evaluare a riscului de neconformare.

O altă direcție relevantă vizează evaluarea impactului prețurilor de transfer asupra veniturilor bugetare, în conformitate cu obiectivele Codului fiscal privind protejarea bazei impozabile. Prin utilizarea modelelor de simulare și a analizelor contrafactuale, cercetările viitoare ar putea estima efectele ajustărilor de prețuri de transfer asupra impozitului pe profit, TVA și taxelor vamale, oferind un suport analitic pentru perfecționarea politicilor fiscale.

Bibliografie:

1. ALIPRANDI, G. et al. Measurement matters: How profit measurement affects profit shifting. În: *EU Tax Observatory Working Paper,* nr. 34. Paris, 2025.
2. BRATTA, B.; SANTOMARTINO, V.; ACCIARI, P. Assessing profit shifting using country-by-country reports. In: *Working Paper* nr. wp2021-11. Rome: Ministry of Economy and Finance, 2021.
3. BRUN, L. et al. *The impact of the global minimum tax on corporate tax revenues: Evidence for EU Member States.* Seville: European Commission, Joint Research Centre, 2025. JRC141119. Disponibil online: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC141119 (accesat la 10.12.2025).
4. CASTILLO-MURCIEGO, A. P.; LÓPEZ-LABORDA, J. Are Spanish companies involved in profit shifting? Consequences in terms of tax revenues. În: *Economics: The Open-Access, Open-Assessment E-Journal*, 2017, vol. 11. DOI: https://doi.org/10.5018/economics-ejournal.ja.2017-1.
5. CODUL FISCAL al Republicii Moldova nr. 1163 din 24.04.1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 62 din 18.09.1997, art. 522, cu modificările ulterioare, inclusiv art. 226[17]. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146721&lang=ro (accesat la 05.01.2026).
6. COJOCARU, M.; PALADI, V.; PANUȘ, V. Prețuri de transfer: aplicarea metodelor economico-statistice și provocările de conformitate pentru Republica Moldova. În: *Akademos*, 2025, nr. 2(77), pp. 93–100. DOI: https://doi.org/10.52673/18570461.25.2-77.10.
7. DELIS, M. D. et al. Global evidence on profit shifting within firms and across time. În: *Journal of Accounting and Economics*, 2025, vol. 79, issues 2–3, art. 101744. DOI: https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2024.101744.
8. DISCHINGER, M.; RIEDEL, N. Corporate taxes and the location of intangible assets within multinational firms. În: *Journal of Public Economics*, 2011, vol. 95, issues 7–8, pp. 691–707. DOI: https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2010.12.002.

9. ERNST & YOUNG. *Global Transfer Pricing Survey 2007–2008: Global Transfer Pricing Trends, Practices, and Analyses.* 2007. EYG No. CS0013.
10. GARCIA-BERNARDO, J.; JANSKÝ, P. Profit shifting of multinational corporations worldwide. În: *World Development*, 2024, vol. 177.
11. GRUBERT, H.; MUTTI, J. Taxes, tariffs and transfer pricing in multinational corporate decision making. În: *Review of Economics and Statistics*, 1991, vol. 73, pp. 285–293. DOI: https://doi.org/10.2307/2109519.
12. HUGGER, F. et al. The global minimum tax and the taxation of MNE profit. OECD Taxation In: *Working Papers*, nr. 68. Paris: OECD Publishing, 2024. DOI: https://doi.org/10.1787/9a815d6b-en.
13. KUNDELIS, E.; LEGENZOVA, R. Assessing impact of base erosion and profit shifting on performance of subsidiaries of multinational corporations in Baltic countries. În: *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*, 2019, vol. 14, pp. 277–293. DOI: https://doi.org/10.24136/eq.2019.013.
14. KUNDELIS, E.; LEGENZOVA, R.; KARTANAS, J. Debt or profit shifting? Assessment of corporate tax avoidance practices across Lithuanian companies. În: *Central European Business Review*, 2022, vol. 11, nr. 2. DOI: https://doi.org/10.18267/j.cebr.290.
15. LEGENZOVA, R.; LEVIŠAUSKAITĖ, K.; KUNDELIS, E. Estimating an impact of base erosion and profit shifting (BEPS) countermeasures – a case of business group. În: *Oeconomia Copernicana*, 2017, vol. 8. DOI: https://doi.org/10.24136/oc.v8i4.38.
16. MELEGA, A. *Analiza predictivă a fluxurilor de investiții și a prețurilor de transfer în contextul intensificării riscurilor geopolitice și de divergență în aplicarea IFRS*. Teză de doctor în științe economice. Chișinău, 2023. Disponibil online: https://www.anacec.md/files/Melega-teza.pdf (accesat la 09.01.2026).
17. NERUDOVÁ, D. Onshore and offshore profit shifting in the EU. In: *Economic Modelling,* 2023, vol. 119, art. 106111. DOI: https://doi.org/10.1016/j.econmod.2022.106111.
18. *OECD susține Republica Moldova în modernizarea administrației publice și fortificarea capacităților administrative*. https://mf.gov.md/ro/content/oecd-sus%C8%9Bine-republica-moldova-%C3%AEn-modernizarea-administra%C8%9Biei-publice-%C8%99i-fortificarea (accesat la 10.12.2025).
19. OECD. *Tax challenges arising from digitalisation of the economy – Global anti-base erosion model rules* (Pillar Two). Paris: OECD Publishing, 2021. DOI: https://doi.org/10.1787/782bac33-en.
20. OECD. *Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations.* In: Paris: OECD Publishing, 2025. ISSN 2076-9717.
21. Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 9 din 26.01.2024 privind determinarea prețurilor de transfer. În: *Monitorul Oficial* Nr. 61-63 art. 134. https://www.legis.md/cautare/ getResults?doc_id=141759&lang=ro
22. *Programul national de atragere a investițiilor și de promovare a exporturilor pentru anii 2024-2028. Aprobat prin H.G. nr. 479 din 03.07.202*4. https://www.legis.md/cautare/ getResults?doc_id=144431&lang=ro (accesat la 10.12.2025).
23. RACHIDI, M.; EL MOUDDEN, A. Corporate income tax differential and subsidiaries' profitability in Morocco. In: *International Journal of Financial Studies*, 2025, vol. 13(4), art. 236. DOI: https://doi.org/10.3390/ijfs13040236.
24. RAMIREZ, K. P. et al. The instruments of profit shifting. CEPII Working. În: *Paper* nr. 2025–16. Disponibil online: https://www.cepii.fr/PDF_PUB/wp/2025/wp2025-16.pdf (accesat la 10.01.2026).
25. RATHKE, A. *Note on tax enforcement and transfer pricing manipulation*. 2015. Disponibil online: https://www.researchgate.net/publication/279458629 (accesat la 10.01.2026).
26. SANDER, H.; SCHERER, A.-L.; SCHMIEL, U. The arm's length principle – an adequate means for taxing multinational corporate groups? În: *Accounting, Economics, and Law: A Convivium*, 2024. DOI: https://doi.org/10.1515/ael-2023-0018
27. SEBELE, F.; WEALTH, E.; SCHWARTZ, S. An exposition of transfer pricing motives, strategies and their implementation in tax avoidance by MNEs in developing countries. În: *Cogent Business & Management,* 2021, vol. 8, pp. 1–25. DOI: https://doi.org/10.1080/23311975.2021.1944007 .
28. SORICI (ZLATI), M.-L. *Analiza și evaluarea pachetului de politici contabile prin metode și proceduri statistice.* Teză de doctor în științe economice. Chișinău, 2023.
29. UNITED NATIONS. *Practical Manual on Transfer Pricing for Developing Countries.* New York, 2021. https://tpcases.com/wp-content/uploads/UN_2021_TP_Manual.pdf (accesat la 04.01.2026).

Date despre autor:
***Irina GALIȚAN*,** Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0009-0001-8008-7286
E-mail: irina.galitan@usm.md

Prezentat: 01.03.2026
Recenzat: 10.04.2026
Acceptat spre publicare: 20.05.2026